

Finansdepartementet
Pb 8008 Dep
0030 Oslo

Deres ref.

Vår ref.

Dato

10/10 PGO

4. mars 2013

Etikkrådets første rapport til Finansdepartementet om observasjon av Randgold Resources Ltd.

Etikkrådet anbefalte 24. juni 2011 å sette Randgold Resources Ltd. til observasjon på grunn av risikoen for at Randgold gjennom sin virksomhet i Kibali i Den demokratiske republikken Kongo (DRC) kunne komme til å medvirke til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner. Selskapet var i ferd med å etablere en gullgruve i et område preget av konflikt. Prosjektet forutsatte at rundt 15 000 mennesker skulle flyttes ut av prosjektområdet. Rådet la vekt på risiken for at prosjektet kunne generere ytterligere konflikt, og at den berørte lokalbefolkningen ville kunne få sin livssituasjon betydelig forverret som følge av selskapets virksomhet. I juni 2012 besluttet Finansdepartementet å følge rådets anbefaling, men uten å offentliggjøre observasjonen. Rådet er pålagt å observere selskapets gruvevirksomhet i Kibali i en periode på inntil fire år og skal rapportere årlig til Finansdepartementet.

Dette er rådets første rapport om Randgold, og den inneholder en oppsummering av utviklingen etter at tilrådingen ble avgitt i juni 2011.

Bakgrunn

Som angitt i tilrådingen var rådets hovedanliggende at folk som bodde i prosjektområdet, og som allerede var i en vanskelig situasjon, kunne få sin situasjon vesentlig forverret som resultat av Randgolds prosjekt. Det var særlig selskapets evne til å ivareta sikkerheten til befolkningen, både under og etter forflyttingen, som rådet tilla vekt. Rådet pekte på at Kibali-prosjektet kunne ha en stabiliserende effekt i en region som var preget av uro, samtidig som ressursutvinning også har bidratt til mer konflikt i andre deler av DRC. Det at selskapet skulle flytte en stor mengde mennesker i en allerede vanskelig situasjon, ble også vurdert som et risikomoment.

Rådets tilrådning peker på at selskapet og rådet har forskjellig syn på konfliktrisikoen. Rådet vurderte det som usikkert om selskapets tiltak var tilstrekkelige i lys av risikoen for vold og konflikt i området, og om selskapet hadde kapasitet til å tilpasse tiltakene til forandringer i konfliktnivået i området.

Kilder

I desember 2012 ble det avholdt et møte mellom rådet og Randgold. I 2012 offentliggjorte Randgold sin første bærekraftsrapport som dekker alle selskapets prosjekter og inneholder både konkret informasjon om situasjonen i prosjektene og redegjørelser for selskapets strategier.¹

Rådet har i observasjonsperioden også innhentet to rapporter fra en uavhengig konsulent for å få et oppdatert bilde av situasjonen i prosjektområdet. Den første rapporten beskriver situasjonen i andre halvdel av 2011, mens den andre dekker hele 2012.

Utviklingen etter at tilrådningen ble avgitt

Konflikten

Randgolds prosjekt ligger i det nord-østre hjørnet av DRC, i Orientale-provinsen, nord for Kivu-provinsene som blir beskrevet som de mest konfliktrammede delene av landet. I sin tilrådning viste rådet til at det hadde vært flere voldsepisoder ca. 30 km fra prosjektområdet, noe som rådet vurderte som nært opp til prosjektområdet. Selskapet, på sin side, mente at 30 km var å anse som langt fra prosjektet.

De studiene som rådet har fått gjennomført i observasjonsperioden, inneholder ikke rapporter om nye voldshendelser. Risikoen for at mineralutvinning i et konfliktpreget område kunne generere ytterligere konflikt, var hovedgrunnen til at rådet besluttet å se nærmere på prosjektet.

Forflytningen og folks livssituasjon i området

Selskapet planlegger å starte gullutvinning i Kibali i oktober 2013. Før det skal selskapet flytte 1450 familier som bor i prosjektområdet. Flyttingen er i gang, og mange familier bor nå i sine nye hus. Noen venter imidlertid fremdeles på å flytte, og usikkerheten om når dette skal skje, synes å forårsake en viss misnøye.

Selskapet har i observasjonsperioden styrket sitt lokale kontor som nå har 20 ansatte som utelukkende har til oppgave å ha kontakt med lokalbefolkningen og andre interessenter. Blant disse er det flere personer som har som sin oppgave å motta og respondere på klager. Randgolds hovedkvarter er også styrket gjennom ansettelsen av én person som har hovedansvaret for forholdet mellom selskapet og lokalbefolkningen i dette prosjektet. Ulike internasjonale retningslinjer understreker at velfungerende klagemekanismer er viktige når nye prosjekter etableres, og særlig i konfliktområder.²

Randgold har informert rådet om at selskapet har mottatt 900 klager fra personer bosatt i området, men hevder at 94 prosent av problemene har blitt løst. Også Etikkrådets konsulentrapporter bekrefter at selskapet har gjennomført tiltak for å løse konflikter og motvirke misnøye blant folk som er berørt av prosjektet. Rapporten fra 2011 beskrev flere

---

¹ Randgold Resources Ltd., Bærekraftsrapport 2011.

² Se for eksempel FNs Global Compact "Guidance on Responsible Business in Conflict-affected and High-Risk Areas, Guidance point 1" og retningslinjer fra IFC (International Finance Corporation tilhører Verdensbankgruppen) "Guidance Note 5, Land Acquisition and Involuntary Resettlement" nr 25.

faktorer som førte til misnøye blant lokalbefolkningen, mens rapporten fra 2012 viste at disse konfliktene mellom selskapet og befolkningen var redusert. Det er særlig selskapets kompensasjonsprosess, som blant annet innebærer at folk får nye hus, som ser ut til å ha positiv effekt.

I området bodde det tidligere folk som hadde småskala gruvedrift som livsgrunnlag. Det var ca. 2000 personer som drev med denne typen virksomhet, men som måtte slutte som følge av Randgolds prosjekt. Selskapet hevder at nesten alle i denne gruppen nå har arbeid i prosjektet, mens noen få har fått kontant kompensasjon og flyttet videre. De konsulentrapportene som rådet har innhentet, sier imidlertid at noen personer som tidligere drev med småskala gruvedrift, fremdeles mener at kompensasjonsspørsmålet ikke har blitt løst, og at det er vanskelig å finne ut eksakt hva som har blitt lovet og hva som har blitt utbetalt. Noen i denne gruppen mener også at systemet er lite oversiktlig, og at usikkerheten kan føre til økt uro i denne gruppen. Randgold mener på sin side at det har sjekket at alle som tidligere drev med småskala gruvedrift nå har fått kompensasjon, og at selskapet har inngått en separat avtale med hver og en av dem.

Sikkerhetsrisiko

Rådet fant det i sin tilrådning usikkert om selskapets sikkerhetsplaner og tiltak vil være tilstrekkelige i lys av risikoen for vold og konflikt i området.

Randgolds gruveområde kommer over tid til å inneholde mer verdifullt utstyr og, etterhvert, gull. Dette kan føre til økt risiko for tyverier som igjen kan øke behovet for et større sikkerhetsopplegg. Selskapet sier i sin bærekraftrapport at:

“It is Randgold’s policy not to arm any security forces on our mines. We outsource normal mine security to reputable and unarmed security companies. ... The well trained and disciplined Special Police unit from Bunia is used to assist us with security. Their members have been trained on human rights by both the UN (MONUC) and by Kibali mine. Since their deployment at Kibali, there have been no complaints or grievances received from the local community concerning the police’s detachment. However, it should be stated that the main component of security at the Kibali project remains an unarmed DRC private security company which are employed directly by Kibali Goldmines SPRL.”³

Medvirkning til økt konflikt

FNs sikkerhetsråd har ved flere anledninger diskutert og vedtatt resolusjoner der det har blitt fastslått at selskaper som driver mineralutvinning i DRC, risikerer å bidra til økt konflikt gjennom å handle med lokale militsgrupper. Randgold har uttalt at det ikke skal selges noe av gullet det utvinnes til personer eller selskaper i DRC, og at selskapet heller ikke kjøper mineraler fra leverandører i DRC.⁴

Rådets vurdering

På møtet mellom Randgold og rådet i desember 2012 uttalte selskapets representanter at den største risikoen i prosjektet er knyttet til forflytningen og den sårbare perioden som følger etter den. Hvis en ser bort fra noen mindre bekymringer om hvordan prosjektet utvikles, synes det som at selskapet håndterer situasjonen tilfredsstillende.

---

³ Randgold Resources Ltd., Bærekraftrapport 2011, side 83.

⁴ Fra møte mellom Randgold og medlemmer av Etikkrådet i London, desember 2012.

Rådet kommer til å fortsette sin observasjon av Randgolds prosjekt i DRC både ved jevnlig kontakt med selskapet og ved å undersøke om andre kilder har informasjon om økt konflikt i området som kan knyttes til selskapets aktiviteter.

Med vennlig hilsen

Ola Mestad

Etikkrådet

Leder